

уровнем суицидального потенциала реже встречаются такие особенности, как неуверенность в себе, зависимость от других людей, болезненное реагирование на критику, неспособность сохранять собственные цели и предпочтения при установлении межличностных контактов.

Заключение. Для депрессивных пациентов с повышенным уровнем суицидального потенциала наиболее характерен конструктивный характер центральных Я-функций. Пациенты данной группы не имеют ярко выраженной дезадаптации, им присущи менее выраженные по интенсивности переживания, о чем свидетельствует высокая частота встречаемости нормативных значений по результатам теста Аммона.

Литература

1. Каплан, Г.И. Клиническая психиатрия: из синописа по психиатрии / Г.И. Каплан, Б.Дж. Сэдок; под ред. Т.Б. Дмитриевой. – М.: ГЭОТАР Медицина, 1999. – 602 с.

2. Тупицин, Ю.Я. Опросник для оценки центральных личностных функций на структурном уровне. Пособие для психологов и врачей / Ю.Я. Тупицин, В.В. Бочаров, Т.В. Алхазова. – СПб, 1998. – 70 с.

З ГІСТОРЫІ РАЗВІЦЦА БЕЛАРУСКАЙ МЕДЫЦЫНСКАЙ ТЭРМІНАЛОГІІ

Варанец В.І.

УА «Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

Уводзіны. Беларуская медыцынская лексіка сваім вытокамі ідзе з агульнаеўрапейскай і агульнаславянскай моў. Старажытныя балцкія плямёны, плямёны крывічоў, дрыгавічоў, радзімічаў ужо мелі пэўныя медыцынскія веды, якія перадаваліся з пакалення ў пакаленне. Агульнаславянскае слова “ўрач” мае агульны карань са словамі *бурчаць, уракаць (здымаць ураканне)*. На балгарскай мове так называлі чарадзея, а на сербахарвацкай чараўніка, прадказальніка [1]. Такім чынам, ужо ў старажытныя часы ўрач аказваў пэўную дапамогу людзям і карыстаўся агульнай павагай.

Мэтай дадзенай працы з’яўляецца спроба прасачыць асноўныя этапы развіцця беларускай медыцынскай тэрміналогіі і вызначыць іх уплыў на сённяшні стан тэрміналагічнай лексікі.

Асноўная частка. Дзякуючы рукапісным помнікам з даўніх

часоў да нас дайшлі словы, якія маюць агульнаславянскае паходжанне: *бок, брыво, волас, воспа, галава, горла, зуб, мача, нос, рука, сэрца, вуха, спіна* і інш. З чатырнаццатага стагоддзя паходзяць такія ўласнабеларускія тэрміны, як *лытка, галёнка, нырка*. Пасля прыняцця хрысціянства на тэрыторыю сучаснай Беларусі актыўна сталі пранікаць грэчаскія тэрміны.

Адназоўнікавыя кампаненты грэчаскага паходжання і сёння трывала замацаваліся ў медыцыне: *мія-* (ад *mys, tuos – цягліца*), *нефра-* (ад *nephros – нырка*), *фармака-* (ад *pharmakon – лекі*), *рына-* (ад *rhis, – inos – нос*) і інш. У шаснаццатым стагоддзі праз польскую мову беларуская медыцынская тэрміналогія стала папаўняцца лацінізмамі. Гэтаму спрыялі цесныя адносіны Вялікага Княства Літоўскага з суседняй Польшчай. Пасля ж утварэння Рэчы Паспалітай (1569 год) лацінізмы літаральна ўварваліся ў беларускую мову. У першую чаргу такі працэс адбываўся дзякуючы медыцынскім кнігам на лацінскай мове. Гэта былі тэрміны, першай часткай якіх з’яўляюцца лацінскія элементы *вібра-* (ад *vibro дрыжу, вагаюся*), *імуна-* (ад *immunis-свабодны ад чаго-небудзь, некрануты*), *лакта-* (ад *lactis малако*) і інш. Таксама часткай складаных тэрмінаў часта з’яўляюцца элементы *-фікцыя* (ад *facere рабіць; абазначае ўкараненне, распаўсюджанне*), *-цыд* (ад *caedo забіваю*), *-ол* (ад *oleum алей*) [2].

Пасля трох падзелаў Рэчы Паспалітай (1772, 1793, 1795 гг.) беларускія землі канчаткова ўвайшлі ў склад Расійскай імперыі. Працягвалася палітыка дыскрымінацыі беларускай мовы гэтым разам з боку расійскіх улад. Медыцынская тэрміналогія папаўнялася рускімі тэрмінамі, аднак далёка не ўсе яны прыжыліся ў беларускай мове: “*бязрукасць*” (абрахія), “*падучая*” (эпілепія) і інш.

У 1921 годзе пачала сваю працу Беларуская навуковая тэрміналагічная камісія. У перыяд 1922–1930 гадоў ёй былі выдадзены 24 выпускі беларускай навуковай тэрміналогіі па розных раздзелах навукі і тэхнікі. Вялікую ролю камісія адводзіла распрацоўцы медыцынскай тэрміналогіі. Ёй былі прысвечаны 9, 13 і 20 выпускі зборнікаў “Беларуская навуковая тэрміналогія”. Гэта былі як наватворы, так і словы, якія ўжо стала замацаваліся ў беларускай мове: *спарон* (аборт), *вурзпель*

(гонорэя), *цягліца* (мышца) і інш. Дзевяностыя гады дваццатага стагоддзя далі чарговы ўздым нацыянальнай свядомасці і развіццю нацыянальнай мовы. Пачалі стварацца новыя тэрміналагічныя слоўнікі. Сучасную беларускую тэрміналогію зыходзячы з моўнага паходжання, форм напісання можна падзяліць на наступныя групы: 1) спрадвечна беларускія найменні; 2) асіміляваныя і дапасаваныя да гукавой і марфалагічнай сістэмы беларускай мовы калькі з іншых моў; 3) лацінскія і грэчаскія тэрміны [3].

Вывод. Адною з галоўных прыкмет развіцця і лексічнага багацця мовы з'яўляецца яе тэрміналагічнае забеспячэнне. Закрыццё ўсіх галін навукі, тэхнікі, грамадскіх з'яў дае магчымасць арганічнаму навучанню падростаючага пакалення на роднай мове, што, у сваю чаргу, спрыяе развіццю нацыянальнай свядомасці грамадзян і пашырэнню магчымасцей развіцця нацыянальнай навуковай школы. Гісторыя не была ласкава да беларускай мовы. І тым не менш мы можам смела сказаць, што сённяшні стан развіцця медыцынскай тэрміналогіі абнадзейвае і дае падставы верыць, што беларуская мова, абапіраючыся на напрацоўкі папярэднікаў, будзе і надалей плённа развівацца.

Літаратура

1. Фасмер, М. Этимологический словарь русского языка. В 4 т., - Т. 1 / М. Фасмер // - М.: Прогресс, 1989. – С. 361.
2. Арашонкава, Г., Булыка А., Люшцік У., Падлужны А. Тэорыя і практыка беларускай тэрміналогіі / Г. Арашонкава. - Мн.: Бел. навука, 1999. – С. 26.
3. Варанец, В. Беларуская мова. Прафесійная лексіка / В. Варанец. - Гродна : ГрДМУ, 2010. – С. 5.

ТЫПОВЫЯ ПАМЫЛКІ ПРЫ НАПІСАННІ АЎТАРЭФЕРАТАЎ НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Варанец В.І.

УА «Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

Уводзіны. Згодна патрабаванням Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь адзін варыянт рэзюмэ да кандыдацкай ці доктарскай дысертацыі афармляецца на беларускай мове, дзяржаўнай мове тытульнай нацыі нашай краіны. Аналіз прадстаўленых работ за апошнія гады паказаў досыць значную колькасць дапушчаных памылак у названых работах. Гэта